

Tájékoztató - Vezetékes földgázbeszerzés racionalizálásáról

Készítette: Süle László, Energetikai beszerzési megbízott
2011. június 17.

Budapest XXI. Kerület Csepel Önkormányzata Képviselő-testület	
2011. évi	T-27 sz. kiegészítő előterjesztés
Testületi ülés dátuma: 2011. 06. 30.	

Budapest XXI. Kerület Csepel Önkormányzata Polgármesteri Hivatala (Önkormányzat) 2011 januárjában, külső szakértőként vont be abba a folyamatba, melynek célja az Önkormányzat és intézményrendszerének földgáz és elektromos áram beszerzési kondícióinak áttekintése, az aktuálisan elérhető legnagyobb mértékű megtakarítás elérése, valamint a jövőbeni beszerzési folyamat előkészítése volt.

A vezetékes földgáz beszerzési tárgyalások eredményeként jelentős 17-22 százalékos megtakarítást értünk el. E szakértői anyag tárgyát e beszerzési folyamat ismertetése képezi.

Tartalom

- I. Adatgyűjtés
- II. A szerződéses jogi háttér áttekintése
- III. Árajánlat kérése a jelenlegi szolgáltatótól, áralku, elért megtakarítás
- IV. Olajpiaci kitekintés
- V. Megállapodás, jogi kivitelezés

I. Adatgyűjtés

I.1. Kapcsolatfelvétel az intézményekkel

Első lépésként az Önkormányzat intézményrendszerének földgázfogyasztását mértük fel. A felmérésbe bevont intézmények: Polgármesteri Hivatal, Csevak Zrt., Csepeli Egészségügyi Szolgálat, Budapest Csepel Önkormányzat Oktatási Szolgáltató Intézmény és a Csepeli Szociális Szolgálat.

Gázbeszerzési szempontból az intézményrendszeren belül két fogyasztási kategóriába sorolhatóak az érintett intézmények:

- A 20 m³/h lekötés alatti mérőórával ellátott fogyasztási helyek továbbra is az *egyetemes szolgáltatás* keretén belül vételeznek.
- A 20-100 m³/h lekötés közötti fogyasztási helyek - 2010. július 1-től a törvényi előírásoknak megfelelően kötelezően - a *szabad piacról* vételeznek.

A két típusú megállapodás között a legfontosabb különbség, hogy az egyetemes árakat a kormány határozza meg, amelytől a szolgáltatók csak lefelé térhetnek el, míg a szabadpiaci árak esetében a földgázkereskedő és a fogyasztó szabad megállapodásán múlik az ár.

I.2. A fogyasztási helyek beazonosítása

Az **egyetemes piacról** vételező fogyasztási helyek száma meghaladja a 35 darabot, itt az összesített éves fogyasztás mintegy **210.000 m³**.

Jelenleg minden fogyasztási hely esetén a Főgáz Zrt. a szolgáltató. Az egyetemes fogyasztási helyek esetében a piacon még nincs verseny, így ezek a fogyasztási helyek nem láthatók el gazdaságosabban a versenypiacról. Itt javasolt továbbra is az egyetemes szolgáltatótól, szabott árakon igénybe venni a szolgáltatást. Ez nem igényel szerződésmódosítást, és egyéb teendőt.

A legutóbbi hónapok fejleménye, hogy Budapesten a Főgáz Zrt. mellé második egyetemes szolgáltatónak belépett a Tigáz Zrt. Ennek elsődleges oka a korábbi budapesti gas.hu ügyfelek tömeges Tigáz általi átvétele és egymás közötti árversenyt nem eredményezett. Jelenleg - 2011 júniusáig - a két szolgáltató az egyetemes piacon árban nem versenyez egymással.

15 darab olyan fogyasztási hely került beazonosításra az Önkormányzatnál, amely a **szabad piacról** vételez. Itt az éves összesített fogyasztási adatok a 2010-es **esztendőben 1 millió 41 ezer m³**-re rúgtak. A Budapest Csepel Önkormányzat Oktatási Szolgáltató Intézmény 13 db fogyasztási hellyel és a Csepeli Egészségügyi Szolgálat 1db fogyasztási hellyel, valamint a Csevak Zrt. 1 db fogyasztási hellyel volt érintett a tarifa tárgyalások során.

A szabadpiacról vételező fogyasztási helyek esetében valós piaci verseny van, ami jelentős megtakarításra adhat lehetőséget. A továbbiakban ezzel a területtel foglalkozom.

II. A szerződéses jogi háttér áttekintése

II.1. Beszerzési szerződéses háttér

A Főgáz Zrt-vel a szerződéses kapcsolat valamennyi fogyasztási helyre határozatlan idejű, egy éves, a gázévhöz igazodó (2010. július 1. - 2011. július 1.) hűségidőszak vállalásával kedvezményesebb ár elérésére lehetőséget adó konstrukció.

A beszerzés vizsgálatakor az Önkormányzat már hűségidőszakot vállalt 2011. június 30-ig. A Főgáz Zrt. értelmezése szerint passzív, ráutaló magatartással, újabb egy éves hűségidőszak hosszabbítás történt 2010 decemberében a 2012. július 1.-ig tartó gázévre vonatkozóan. A Főgáz Zrt. értelmezésének alapja, hogy a hűségidőszak hosszabbításra vonatkozó - cserébe bizonyos rendszerhasználati díj emelésétől eltekintő - levelére az Önkormányzat és intézményei nem reagáltak elutasítóan, így a hűségidőszak hosszabbítás „létrejött”. (A levél 14 napos határidőt adott az elutasításra, annak elmulasztása esetén az ajánlatot elfogadottnak tekintette. A levelek érkeztetve lettek az érintett intézményeknél). Az ügyben a leginkább érintett Budapest Csepel Önkormányzat Oktatási Szolgáltató Intézmény nevében, 2011. februárban tisztázó levelet küldtünk a Főgáz Zrt-nek, amelyre írásos választ nem kaptunk, azonban képviselőjük útján felvették velem a kapcsolatot és nyitottak voltak, egy a korábbi kondíciókat jelentősen javító ártárgyalásra.

II.2. Közbeszerzési lehetőségek, akadályok

A közbeszerzési eljárás időbeni elindítását és egy előnyös beszerzői pozíció kialakítását gyengítette a bizonytalan jogi szituáció, miszerint 2012. július 1.-ig fennáll a szerződéses kapcsolat a Főgáz Zrt-vel. Az Önkormányzat próbálta tisztázni és vitatni a szerződéses kötöttséget, de a jogi kötöttség figyelmen kívül hagyása peres eljárás kockázatát és egy kiírt közbeszerzés ellehetetlenülésének kockázatát jelentette volna, annak esetleges minden negatív következményével (kártérítési per a nyertes pályázó és a Főgáz Zrt. részéről). A Főgáz Zrt. halogató, választ nem adó taktikája tovább csökkentette egy, a 2011. június 1.-ig lezárható közbeszerzés kiírásának lehetőségét.

III. Árajánlat kérése a jelenlegi szolgáltatótól, áralku

III.1. Árajánlat-áralku

A helyzetelemzés eredményeként a racionális döntés a jelenlegi szolgáltatóval, a Főgáz Zrt-vel történő áralku volt, azaz a fennálló jogi keretrendszerben történő minél kedvezőbb ár elérése. Ennek jogi lehetősége, hogy a határozatlan idejű szerződéses rendszer minden hűségidőszak hosszabbításnál lehetőséget ad a tarifa csomagok felülvizsgálatára közbeszerzési eljárás lefolytatása nélkül.

Az Önkormányzat intézményrendszere tarifacsomagjainak vizsgálata és értékelése során megállapítottam, hogy

- a Főgáz Zrt. mintegy 4 százalékos áremelést tervezett,
- az Önkormányzat jelenleg érvényes tarifái a piacon elérhető tarifákhoz képest meglehetősen magasak,
- így tárgyalásos úton lehetőség nyílik kedvezőbb tarifák megállapítására.

Kontroll árajánlatok bekérése mellett több körben kértem a Főgáz Zrt-t is tarifa ajánlatának javítására a következő gázévre vonatkozóan. A tárgyalási pozíció erősítése, a minél kedvezőbb ár elérése érdekében az árajánlatkérés egyesítve, a Budapest XVIII. kerület Pestszentlőrinc-Pestszentimre Önkormányzat Polgármesteri Hivatala hasonló beszerzésével történt. Ezáltal az összesített portfólió meghaladta a 3 millió m³-t.

Az Önkormányzat a megfelelő szakértelem birtokában proaktív módon kezdeményezte a tárgyalásokat. Ennek eredményeként jelentős árengedményt sikerült elérnünk az áralku során. A jövő gázévre vonatkozó áralku nélküli és a kialakított új tarifarendszert összehasonlítva és értékelve

III.2. Elért megtakarítás

A 15 darab fogyasztási hely becsült gázfogyasztási költsége a jövő gázévre érvényesített áralku nélküli áron

148 millió 900 ezer forint lenne. Ami bruttó értéken 186 millió 100 ezer forint lenne.

Ugyanez, azaz a kalkulált éves gázfogyasztás költsége a 2011. második negyedévben érvényes áron, az áralku idején jellemző *185 Ft/USD árfolyamon* számolva

143 millió 400 ezer forint + áfa lenne, ami bruttó értéken 179,2 millió forint.

Az áralku során elért a fentiekkel összehasonlítható ár éves fogyasztásra kalkulálva

117 millió 900 ezer forint, bruttó értéken 147 millió 300 ezer forint.

A megtakarítás éves szinten nettó 25,5 millió, bruttó 31,9 millió forint a mostani árainkhoz képest a 185 Ft/USD árfolyam és a jelenleg érvényes olajár index mellett.

Amennyiben nem léptünk volna fel árcsökkentés iránti igényvel, úgy már **nettó 31 millió, bruttó 38 millió 750 ezer forint a megtakarítás éves szinten.**

Ezek a számok a két árbefolyásoló (forint/dollár árfolyam, olajár index) tényező kapcsán természetesen változhatnak, de a különbség minden konstellációban igen jelentős.

Ugyanezek a számok *200 Ft/USD árfolyamon* II. negyedéves olajárindexen számolva a következők lennének:

A 15 darab fogyasztási hely becsült gázfogyasztási költsége a jövő gázévre érvényesített áralku nélküli áron **157 millió 500 ezer forint, ami bruttó értéken 196 millió 800 ezer forint lenne.**

A becsült gázfogyasztás költsége a 2011. második negyedévben érvényes áron **151 millió 700 ezer forint, ami bruttó 189 millió 600 ezer forint.**

Az alku során elért a fentiekkel összehasonlítható ár éves fogyasztásra kalkulálva **125 millió 200 ezer forint, bruttó értéken 156 millió 500 ezer forint.**

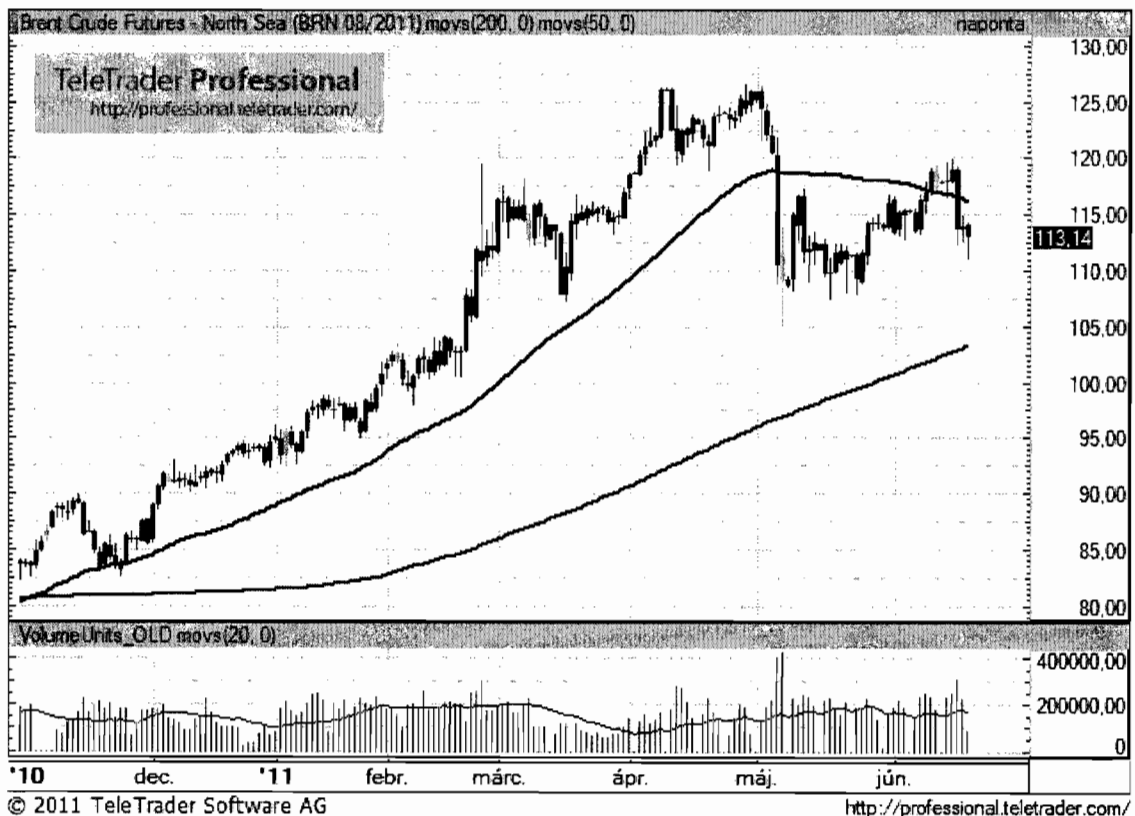
Ekkor a megtakarítás éves szinten nettó 26,5 millió, **bruttó 33,1 millió forint** a mostani árainkhoz képest 200 Ft/USD árfolyam és a jelenleg érvényes olajár index mellett. Ha nem léptünk volna fel árcsökkentés iránti igénnyel, akkor viszont már nettó 32,3 millió, **bruttó 40 millió 375 ezer forint a megtakarítás** éves szinten.

A dollár forinttal szembeni erősödése vagy az olajárak emelkedése növelheti az Önkormányzat gázköltségeit, illetve csökkentheti az elért megtakarítást összköltség szinten a bázis negyedévhez képest. **Az elért megtakarítás azonban (a mindenkori gázköltséget hasonlítva az áralku nélküli gázköltséghez azonos időszakra) függetlenül az olajáraktól és a dollár árfolyamtól igen jelentős, 17-22 százalék között mozog.**

IV. Olajpiaci kitekintés

Rövid piaci kitekintés a tekintetben, hogy Magyarországon mi határozza meg a földgázárak alakulását. Elsősorban a forintnak a dollárhoz viszonyított árfolyama és az olajárak változása. A Ft/USD árak minden hónapban a számlázáskor érvényesülnek az árakban. Az olajár változás viszont három negyedéves késleltetéssel érvényesül, egy negyedéves ár felülvizsgálati metódus alapján. Ennek megfelelően minden negyedév első napjától lép életbe az elmúlt három negyedév olajár változásait tükröző indexálás. Elvileg lehetőség van fix árak kérésére is a szolgáltatóktól, de a gyakorlatban a fix árakat az árajánlat kérés időpontjában érvényes Ft/USD és olajárak alapján képzik lefedezve a kereskedő árfolyam és olajár változásból eredő kockázatát, így az induló fix árak jellemzően sokkal magasabbak, mint az indexált, úgynevezett szabadonfutó árak. Az áralku során a forint fix árak mintegy 25 százalékkal voltak magasabbak, mint a szabadonfutó ajánlatok, ami igen jelentős különbség és már rövidtávon jelentős költségtöbbletet okozott volna az Önkormányzatnak a gázszámlák kifizetésénél. A 2010/2011-es gázévben az indexálás során az olajárak jelentősen emelkedtek. Ez vezetett oda, hogy az olajár indexálás miatt a 2010. III. negyedévre érvényes árakhoz képest 14,5 százalékkal emelkedtek a földgázárak 2011. II. negyedévre. A Ft/USD árfolyam pedig átlagosan folyamatosan csökkenő tendenciát mutatva 220 Ft és 185 Ft között ingadozott. Átlagárakat számítva azt mondhatjuk, hogy a 200 Ft/USD árfolyam érvényesült a 2010/2011-es gázévben ez ideig, viszont a forint árfolyama mintegy 16 százalékot erősödött a dollárral szemben ebben a gázévben. Tehát az olajárak emelkedése és a dollár gyengülése a forinttal szemben nagyjából semlegesítették egymást. Igaz az olajárak emelkedése a gázárakban csak késleltetve jelentkezik a három negyedéves átlagolás miatt, míg a forint árfolyam emelkedése azonnal, így a következő negyedévben az olajár indexálás további emelkedést hozhat a gázárakban, amit már nem feltétlenül ellensúlyoz a forinterősödés. E miatt a következő negyedévre érvényes olajárindex emelkedése elemésztheti az amúgy elért megtakarítás egy részét költségnövekedésként. Igaz, áralku nélkül nem megtakarításról, hanem költségnövekedésről beszélénk azonnal és százalékosan. Az olajárak változását mutatja az alábbi grafikon mintegy 7 hónapra visszamenőleg. Májusban tört meg először az

olajárak addigi töretlen emelkedése, azóta mintegy 10 százalékkal esett az ár. A további áralakulásról megoszlanak az elemzői vélemények.

V. Megállapodás, jogi kivitelezés

A kerület vezetése az alábbi szempontok alapján fogadta el az új tarifákat.

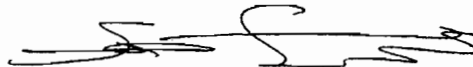
- Jelentős, 17-22 százalékos megtakarítás azonos időszakokat és a régi és új tarifákat összehasonlítva
- Új közbeszerzés kiírása a következő gázévre nem javasolt, mivel a 2010. decemberi hűségidő hosszabbítás a folyamatot jogilag nagyon bizonytalanná teszi és fennáll a veszélye, hogy azt jogi eszközökkel a Főgáz Zrt. megakadályozza, vagy jelentős kötbérigénnyel lépne fel. A kontroll árajánlatok kapcsán pedig nem igazolt, hogy minden szempontot figyelembe véve (ár, fizetési határidők, beszerzés biztonsága stb.) jelentősen kedvezőbb ajánlatot sikerülne elérni. Továbbá a gázév váltás kapcsán fennálló határidőig (2011. május 31.) a közbeszerzés időbeli lebonyolítására sem állt rendelkezésre megnyugtatóan elegendő idő a jogi helyzet tisztázása után.

A Főgáz Zrt-vel történt áralku technikailag egy a határozatlan idejű szerződés éves árfelülvizsgálatának a keretében történt, amit maga a szerződéses viszony is tartalmaz és lehetővé tesz. Azaz nem új szerződéskötés történt, hanem az évente megújításra kerülő tarifa felülvizsgálat során az új tarifákra vonatkozó ajánlat alapján kerül sor a számlázásra az

intézményeknek. Ez azért lényeges, mert új szerződéskötés esetén az intézményeknek közbeszerzési kötelezettsége van, az árfelülvizsgálat azonban lebonyolítható a jelenlegi szerződés keretein belül.

A kiküldött új tarifák intézményenként és fogyasztási helyenként leellenőrzésre kerültek, azok minden esetben a megállapodás szerinti tartalommal lettek kiküldve, így 2012. július 1-ig újra a Főgáz Zrt. látja el földgázzal az Önkormányzatot és intézményeit.

Süle László önkormányzati megbízott

A handwritten signature in black ink, consisting of several fluid, connected strokes that form a stylized representation of the name Süle László.